

На основу члана 173. став 2, члана 177. став 1, члана 179. став 3, члана 235. став 3. и члана 237. тачка 3) Закона о ваздушном сабраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10 и 57/11), Управни одбор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК О ДОЗВОЛАМА И ЦЕНТРИМА ЗА ОБУКУ ВАЗДУХОПЛОВНИХ ДИСПЕЧЕРА

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет правилника

Члан 1.

Овим правилником прописују се услови под којима се издаје дозвола ваздухопловног диспечера, услови под којима се стиче својство центра за обуку ваздухопловних диспечера, обука и поступак по коме се проверава стручна оспособљеност ваздухопловних диспечера, важење, продужење рока важења и обнова дозволе ваздухопловног диспечера, важење, суспензија и стављање ван снаге потврде о праву на обучавање ваздухопловних диспечера, као и услови за признавање дозволе ваздухопловног диспечера стечене у иностранству.

Овим правилником одређује се изглед и садржај обрасца дозволе ваздухопловног диспечера и обрасца потврде о праву на обучавање ваздухопловних диспечера, као и елементи програма обуке ваздухопловних диспечера.

Дозвола ваздухопловног диспечера

Члан 2.

Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат) издаје дозволу ваздухопловног диспечера лицу које има навршених најмање 21 годину живота, које испуни услове прописане овим правилником у погледу искуства и обуке и које положи испит за стицање дозволе ваздухопловног диспечера на начин који је прописан овим правилником.

Ималац дозволе ваздухопловног диспечера обавља послове који непосредно утичу на безбедност ваздушног саобраћаја, који се односе на припрему и извршење лета ваздухоплова.

Захтеви у погледу искуства

Члан 3.

Испиту за стицање дозволе ваздухопловног диспечера може да приступи кандидат који испуњава најмање један од следећих услова у погледу искуства:

1) има најмање две године искуства у обављању послова:

(а) члана летачке посаде у јавном авио-превозу; или

(б) метеоролога у организационој јединици чији су послови везани за непосредну припрему и извршења лета ваздухоплова у организацији која обавља јавни авио-превоз; или

(в) руководиоца организационе јединице чији су послови везани за непосредну припрему и извршења лета ваздухоплова у организацији која обавља јавни авио-превоз; или

(г) контролора летења; или

2) има најмање једну годину искуства у обављању послова асистента ваздухопловног диспечера у организацији која обавља јавни авио-превоз; или

3) има успешно завршену обуку за ваздухопловног диспечера у одобреном центру за обуку.

Сматраће се да кандидат испуњава услов из става 1. тачка 1) овог члана ако има две године искуства у комбинацији послова наведених под (а), (б), (в) или (г), али само ако при томе има најмање једну годину искуства у обављању послова који се комбинују.

Додатни услов у погледу искуства

Члан 4.

Поред услова из члана 3. овог правилника, кандидат за стицање дозволе ваздухопловног диспечера мора да достави Директорату доказ да је обављао, под надзором ваздухопловног диспечера, послове ваздухопловног диспечера најмање 90 радних дана у периоду од шест месеци који непосредно претходи подношењу пријаве за полагање испита за стицање дозволе.

II. СТИЦАЊЕ СВОЈСТВА ЦЕНТРА ЗА ОБУКУ, НАСТАВНО ОСОБЉЕ И ДОКУМЕНТАЦИЈА

Центар за обуку ваздухопловних диспечера

Члан 5.

Обуку за стицање дозволе ваздухопловног диспечера из члана 3. овог правилника спроводи центар за обуку ваздухопловних диспечера (у даљем тексту: центар за обуку) који поседује важећу потврду о праву на обучавање ваздухопловних диспечера издату од стране Директората.

Потврду о праву на обучавање ваздухопловних диспечера може да стекне правно лице које има пословно седиште у Републици Србији.

Програм обуке ваздухопловног диспечера

Члан 6.

Центар за обуку врши обуку за стицање дозволе ваздухопловног диспечера на основу програма обуке које је одобрио Директорат и чији су основни елементи дати у Прилогу 1. овог правилника.

Обука за стицање дозволе ваздухопловног диспечера се састоји из теоријског и практичног дела.

Центар за обуку може практичну обуку или делове те обуке да спроведе у организацији која обавља јавни авио-превоз.

Стицање потврде о праву на обучавање

Члан 7.

Уз захтев за издавање потврде о праву на обучавање ваздухопловних диспечера који се подноси Директорату, прилаже се следећа документација:

- 1) решење о регистрацији код надлежног органа;
- 2) приручник о раду (*Operations Manual*);
- 3) приручник о обуци (*Training Manual*);
- 4) доказ о власништву или закупу просторија за рад;
- 5) доказ о располагању довољним финансијским и другим средствима за спровођење обуке.

Увидом у поднету документацију и након спроведене основне провере (одита) Директорат доноси решење којим утврђује да ли подносилац захтева испуњава услове за издавање потврде о праву на обучавање.

Издавањем потврде о праву на обучавање, Директорат одобрава и приручник о раду из става 1. тачка 2) овог члана и приручник о обуци из става 1. тачка 3) овог члана.

Центар за обуку је дужан да о намери увођења промена у функционални систем које обухватају измене услова рада или вршења обуке у току важења потврде о праву на

обучавање обавести Директорат и прибави одобрење Директората за измене у приручнику о раду, односно у приручнику о обуци.

Руководећа структура центра за обуку

Члан 8.

Руководећа структура центра за обуку се састоји од одговорног руководиоца (*Accountable Manager*) и руководиоца обуке (*Head of Training*), који могу да буду исто лице.

Одговорни руководилац је одговоран да обезбеди довољна финансијска и друга средства за спровођење обуке према одобреним приручницима.

Руководилац обуке је одговоран да обезбеди да се процес обуке врши у складу са одобреним приручницима.

Руководилац обуке може да буде лице које је обављало послове ваздухопловног диспечера најмање две године.

Наставно особље центра за обуку

Члан 9.

Наставно особље центра за обуку чине инструктори теоријске обуке и инструктори практичне обуке.

Инструктор теоријске обуке мора да има најмање две године радног искуства у ваздухопловству и може да предаје највише три сродна теоријска предмета.

Инструктор практичне обуке мора да има важећу дозволу ваздухопловног диспечера и најмање пет година радног искуства у ваздухопловству на пословима непосредне припреме и извршења летења у организацији која обавља јавни авио-превоз.

Инструктор практичне обуке може истовремено да обучава највише осам кандидата.

Документација центра за обуку

Члан 10.

Центар за обуку је дужан да поседује и ажурира следећу документацију:

- 1) потврду о праву на обучавање;
- 2) приручник о раду;
- 3) приручник о обуци;
- 4) евиденцију лица на обуци (кандидата);
- 5) дневник обуке са евиденцијом присутности;
- 6) досијеа кандидата;
- 7) евиденцију издатих диплома.

Приручник о раду

Члан 11.

Приручник о раду центра за обуку садржи:

- 1) листу садржаја, листу одобрених измена и листу важећих страна приручника о раду;
- 2) податке о руководећој структури центра за обуку;
- 3) опис планиране обуке;
- 4) квалификације и радно искуство наставног особља за сваки предмет;
- 5) списак наставног особља;
- 6) опис права и обавеза наставног особља;
- 7) начин стручног усавршавања и обнове знања наставног особља;
- 8) опис права и обавеза кандидата на обуци;

- 9) опис документације центра за обуку и начин њеног вођења;
- 10) списак учила, опреме, стручне литературе и видео-материјала који се користе у обуци;
- 11) списак и адресу просторија за спровођење обуке, податке о чувању документације и приступу документацији;
- 12) мере за праћење и унапређење обуке.

Приручник о обуци

Члан 12.

Приручник о обуци центра за обуку садржи:

- 1) листу садржаја, листу одобрених измена и листу важећих страна приручника о обуци;
- 2) програм обуке;
- 3) циљеве и задатке обуке;
- 4) план обуке;
- 5) наставни садржај;
- 6) фонд часова по предмету;
- 7) начин провере напредовања у обуци;
- 8) програм додатне обуке и процедуре за њено спровођење;
- 9) процедуре за процену ефикасности обуке.

Евиденција лица на обуци

Члан 13.

Евиденција лица на обуци центра за обуку садржи:

- 1) назив центра за обуку;
- 2) презиме и име кандидата;
- 3) јединствени матични број грађана за кандидата, односно број пасоша за кандидате који имају страно држављанство;
- 4) податке о почетку и завршетку обуке, као и прекидима у обуци;
- 5) потпис руководиоца обуке.

Дневник обуке

Члан 14.

Дневник обуке је документ који садржи податке о току обуке, о наставном садржају који је обрађен током обуке, о времену и трајању одржавања наставе, као и потписе лица која су присуствовала настави, потписе предавача који су спроводили наставу и потпис руководиоца обуке.

Досије кандидата

Члан 15.

Досије кандидата садржи:

- 1) картон личних података;
- 2) пријаву за обуку;
- 3) прогрес тестове и завршне тестове;
- 4) другу евиденцију и записе који се воде у току обуке;
- 5) копију дипломе о завршеној обуци.

Садржина дипломе о завршеној обуци

Члан 16.

Диплома о завршеној обуци садржи:

- 1) редни број и датум издавања дипломе;
- 2) назив центра за обуку;
- 3) број потврде о праву на обучавање;
- 4) презиме и име кандидата;
- 5) временски период у коме је обука спроведена;
- 6) навођење прописа на основу кога је спроведена обука;
- 7) печат и потпис одговорног руководиоца и руководиоца обуке.

Важење потврде о праву на обучавање

Члан 17.

Потврда о праву на обучавање ваздухопловних диспечера важи годину дана, ако се ради о првом издавању, односно од једне до три године, према дискреционом праву Директората, ако се ради о продужењу важења потврде.

Изглед и садржај обрасца потврде о праву на обучавање ваздухопловних диспечера дат је у Прилогу 2. овог правилника.

Суспензија и стављање ван снаге потврде о праву на обучавање

Члан 18.

Директорат суспендује или ставља ван снаге потврду о праву на обучавање ако утврди да:

- 1) је центар за обуку фалсификовао документа на основу којих је стекао или продужио рок важења потврде о праву на обучавање;
- 2) центар за обуку не врши обуку на начин који је прописан овим правилником;
- 3) је центар за обуку злоупотребио потврду о праву на обучавање;
- 4) центар за обуку не испуњава услове прописане правилником у погледу руководеће структуре;
- 5) центар за обуку више не располаже довољним финансијским и другим средствима за спровођење обуке.

Суспензија потврде о праву на обучавање траје најдуже шест месеци, почев од дана када је одговорном лицу у центру за обуку достављено решење о суспензији.

За време трајања суспензије центар за обуку не може да врши обуку ваздухопловних диспечера.

Решењем о суспензији потврде о праву на обучавање Директорат може да наложи центру за обуку да отклони уочене неправилности.

Суспензија потврде о праву на обучавање се укида уколико центар за обуку отклони уочене неправилности пре истека суспензије.

Директорат ставља ван снаге потврду о праву на обучавање ваздухопловних диспечера ако центар за обуку не изврши налог дат решењем о суспензији.

III. ПОЛАГАЊЕ ИСПИТА ЗА СТИЦАЊЕ ДОЗВОЛЕ ВАЗДУХОПЛОВНОГ ДИСПЕЧЕРА И ИЗДАВАЊЕ ДОЗВОЛЕ

Пријава за полагање испита

Члан 19.

Кандидат за стицање или обнову важења дозволе ваздухопловног диспечера подноси Директорату писмену пријаву за полагање испита.

Уз пријаву из става 1. овог члана кандидат за стицање дозволе ваздухопловног диспечера подноси доказе о испуњавању услова из овог правилника који се тичу искуства и завршене обуке.

Поступање Директората по пријему пријаве за полагање испита

Члан 20.

По пријему пријаве за полагање испита Директорат проверава да ли кандидат за стицање или обнову важења дозволе ваздухопловног диспечера испуњава услове за приступање полагању испита.

Ако утврди да кандидат испуњава услове за приступање полагању испита Директорат, у року од 30 дана од дана пријема пријаве, доноси решење којим се одобрава полагање испита, одређује место и време спровођења испита, именује испитивача за спровођење практичног дела испита и ваздухопловног инспектора који врши надзор над спровођењем практичног дела испита.

Ако утврди да кандидат не испуњава услове за приступање полагању испита, Директорат у року из става 2. овог члана доноси решење којим се одбија пријава за полагање испита.

Садржај испита

Члан 21.

Испит за стицање дозволе ваздухопловног диспечера се састоји од теоријског и практичног дела.

Теоријски део испита из става 1. овог члана обухвата следеће предмете:

- 1) Ваздухопловни прописи;
- 2) Опште познавање ваздухоплова;
- 3) Прорачун перформанси лета, процедуре планирања лета и утовара терета;
- 4) Људске могућности;
- 5) Метеорологија;
- 6) Навигација;
- 7) Оперативне процедуре;
- 8) Теорија летења;
- 9) Радио комуникација.

Испит за обнову важења дозволе ваздухопловног диспечера се састоји само од практичног дела.

Полагање теоријског дела испита

Члан 22.

Кандидат за стицање дозволе ваздухопловног диспечера полаже теоријски део испита на рачунару, уз коришћење тестова објективног типа с вишеструким избором одговора.

Кандидат је положио теоријски део испита ако положи све предмете приликом највише шест излазака на испит, у року од 18 месеци рачунајући од краја календарског месеца у којем је први пут полагао испит, при чему исти предмет кандидат може да полаже највише четири пута.

Сматра се да је кандидат положио предмет ако тачно одговори на најмање 75 % испитних питања.

Теоријски део испита се спроводи у Директорату, у испитним роковима које пре почетка сваке календарске године утврђује директор Директората.

Положени теоријски део испита се признаје за добијање дозволе ваздухопловног диспечера ако кандидат положи практичан део испита у периоду од 24 месеца од дана кад је положио последњи теоријски предмет.

Садржај практичног дела испита

Члан 23.

Практични део испита за стицање или обнову важења дозволе ваздухопловног диспечера се састоји од решавања задатка и обухвата потребне радње за извршење лета у реалним условима, при чему кандидат мора да покаже способност да:

(а) сачини тачне и оперативно прихватљиве анализе времена на основу низа текућих метеоролошких карата и извештаја; припреми и изврши информисање посаде о преовлађујућим метеоролошким условима у околини руте планираног лета ваздухоплова; прогнозира трендове развоја времена које је од значаја за планирани лет са посебним освртом на аеродром опредељења и алтернативне аеродроме;

(б) одреди оптималну руту за планирани сегмент лета и ручно и/или применом програмског пакета изради оперативни план лета;

(в) обезбеди оперативно надгледање и сву другу потребну помоћ посади ваздухоплова у лету у стварним или симулираним опасним метеоролошким условима, што одговара дужностима имаоца дозволе ваздухопловног диспечера;

(г) препознаје грешке и управља њима.

Сматра се да је кандидат положио практични део испита ако је успешно решио све елементе задатка из става 1. овог члана.

Практични део испита за стицање дозволе ваздухопловног диспечера кандидат може да полаже када у целости положи теоријски део испита.

Извештај са испита

Члан 24.

По завршетку испита испитивач који је спровео испит и ваздухопловни инспектор који је вршио надзор над спровођењем практичног дела испита су дужни да сачине писмени извештај са испита.

Ако кандидат није положио практичан испит, испитивач је дужан да у извештају са испита образложи разлоге због којих кандидат није положио испит.

Поновно полагање испита

Члан 25.

Кандидат за стицање или обнову важења дозволе ваздухопловног диспечера који није положио испит дужан је да, пре поновног полагања, поднесе Директорату захтев за одређивање додатне обуке.

Кандидат мора да, уз пријаву за поновно полагање испита, достави Директорату доказ о томе да је у овлашћеном центру за обуку завршио додатну обуку која му је одређена решењем Директората.

Положени теоријски део испита за стицање дозволе ваздухопловног диспечера се признаје приликом поновног полагања испита, осим ако је кандидат поднео пријаву за поновно полагање по истеку рока из члана 22. став 5. овог правилника.

Важење и продужење рока важења дозволе ваздухопловног диспечера

Члан 26.

Дозвола ваздухопловног диспечера важи две године, рачунајући од дана када је кандидат положио практичан део испита за стицање или обнову важења дозволе, односно две године од датума истицања важења, ако се ради о продужењу рока важења дозволе.

Директорат продужава рок важења дозволе ваздухопловног диспечера имаоцу дозволе који поднесе захтев за продужење рока важења и уз захтев достави доказ о испуњењу једног од следећих услова:

(а) ако је у току важења дозволе обављао послове ваздухопловног диспечера код оператера који обавља јавни авио-превоз, у трајању од 12 месеци без прекида, или

(б) ако је у последњих 90 дана важења дозволе обавио најмање један опсерверски лет код авио-превозиоца који има потврду о оспособљености за обављање јавног авио-превоза издату од стране Директората.

Захтев из става 2. овог члана кандидат може да поднесе најраније 30 дана пре дана истека рока важења дозволе, а у оправданим случајевима најкасније 30 дана од дана истека важења дозволе.

Обнова важења дозволе ваздухопловног диспечера

Члан 27.

Директорат обнавља дозволу ваздухопловног диспечера имаоцу дозволе који, уз захтев за обнову, достави Директорату доказ да је положио практичан део испита из члана 23. овог правилника.

Ако је од истека важења дозволе ваздухопловног диспечера протекло више од пет година, кандидат мора поново да положи теоријски и практичан део испита према условима који су овим правилником прописани за стицање дозволе.

Признавање дозволе ваздухопловног диспечера стечене у иностранству

Члан 28.

Ималац дозволе ваздухопловног диспечера стечене у иностранству може да поднесе Директорату захтев за признавање дозволе у циљу издавања националне дозволе ваздухопловног диспечера.

Директорат признаје дозволу ваздухопловног диспечера стечену у иностранству под следећим условима:

- 1) ако је дозвола важећа;
- 2) ако је дозвола издата од стране ваздухопловних власти државе чланице Међународне организације цивилног ваздухопловства (*ICAO*);
- 3) ако кандидат за признавање дозволе има навршених 21 годину живота;
- 4) ако је кандидат за признавање дозволе обављао, под надзором ваздухопловног диспечера, послове ваздухопловног диспечера код домаћег оператера који обавља јавни авио-превоз, најмање 90 радних дана у периоду од шест месеци који непосредно претходе подношењу пријаве за признавање дозволе;
- 5) ако кандидат положи теоријски испит из предмета ваздухопловни прописи на начин прописан овим правилником.

Директорат по службеној дужности прибавља потврду веродостојности дозволе од државе издаваоца дозволе и врши увид у дозволу подносиоца захтева за признавање.

Образац дозволе ваздухопловног диспечера

Члан 29.

Образац дозволе ваздухопловног диспечера се израђује двојезично, на српском и на енглеском језику, на хартији беле боје са заштитним холограмом, величине једне осмине формата А4.

Изглед и садржај обрасца дозволе ваздухопловног диспечера дати су у Прилогу 3. овог правилника.

Издавање дупликата дозволе ваздухопловног диспечера

Члан 30.

Директорат издаје дупликат дозволе ваздухопловног диспечера ако ималац дозволе изгуби дозволу или на други начин остане без ње или ако је дозвола у тој мери оштећена да није употребљива.

Ако ималац дозволе изгуби дозволу или на други начин остане без дозволе, уз захтев за издавање дупликата дозволе дужан је да поднесе доказ да је дозвола оглашена неважећом.

У случају промене личних података ималац дозволе је дужан да достави Директорату захтев за издавање дозволе на новом обрасцу.

Обрасци који се подносе Директорату

Члан 31.

Пријава за полагање испита за стицање и обнову важења дозволе ваздухопловног диспечера, захтев за издавање и продужење рока важења потврде о праву на обучавање центра за обуку ваздухопловних диспечера, захтев за издавање, продужење и обнову важења дозволе ваздухопловног диспечера, захтев за признавање дозволе ваздухопловног диспечера стечене у иностранству и захтев за издавање дупликата или замену обрасца ваздухопловног диспечера се подносе на обрасцима чији садржај и изглед утврђује директор Директората.

IV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Важење уверења о оспособљености за обучавање ваздухопловних диспечера

Члан 32.

Уверења о оспособљености за обучавање ваздухопловних диспечера која су издата на основу Правилника о условима које мора да испуњава центар за обуку ваздухопловних диспечера („Службени гласник РС”, број 37/05) важе до истека рока важења који је у њима назначен.

Важење дозвола ваздухопловних диспечера издатих на основу важећих прописа

Члан 33.

Дозволе ваздухопловног диспечера издате на основу Правилника о ваздухопловним диспечерима („Службени гласник РС”, број 30/05) важе до истека рока који је у њима назначен.

Имаоцу дозволе из става 1. овог члана издаје се нов образац дозволе у складу са одредбама овог правилника, ако у току важења дозволе поднесе захтев за издавање новог обрасца дозволе.

Имаоцу дозволе из става 1. овог члана чији је рок важења истекао, издаје се нов образац дозволе под условима за обнову важења дозволе из члана 27. овог правилника.

Примена овог правилника на започете поступке

Члан 34.

Кандидати којима је одобрено полагање испита за стицање дозволе ваздухопловног диспечера пре ступања на снагу овог правилника, полажу испит по пропису који је важио до ступања на снагу овог правилника.

Кандидатима из става 1. овог члана који положи испит издаје се образац дозволе ваздухопловног диспечера прописан овим правилником.

Престанак важења других прописа

Члан 35.

Ступањем на снагу овог правилника престају да важе Правилник о ваздухопловним диспечерима („Службени гласник РС”, број 30/05), Правилник о условима које мора да испуњава центар за обуку ваздухопловних диспечера („Службени гласник РС”, број 37/05)

и Правилник о програму обуке ваздухопловних диспечера и програму обуке инструктора ваздухопловних диспечера („Службени гласник РС”, број 3/06).

Ступање правилника на снагу

Члан 36.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Бр. 1/0-01-0002/2012-0004
У Београду, 04. маја 2012. године

Управни одбор

Председник

Милутин Мркоњић

ЕЛЕМЕНТИ ПРОГРАМА ОБУКЕ ЗА СТИЦАЊЕ ДОЗВОЛЕ ВАЗДУХОПЛОВНОГ ДИСПЕЧЕРА

Програмом обуке ваздухопловних диспечера утврђују се наставни предмети и тематске области, на основу којих су овлашћени центри дужни да врше обуку кандидата за стицање дозволе ваздухопловног диспечера.

Теоријска обука обухвата спровођење наставе из одговарајућих предмета који се састоје из тематских области.

Називи ових предмета и тематских области из којих се предмети састоје су дати у табели 1. овог правилника. Детаљи програма теоријске обуке за стицање дозволе ваздухопловног диспечера дати су у Приручнику за обуку ваздухопловних диспечера (ICAO Документ број 7192-AN/857), Део D3 који се непосредно примењује и доступан је путем интернет странице Међународне организације цивилног ваздухопловства (ICAO).

Табела 1.

ПРЕДМЕТ
1. Ваздухопловни прописи
- ваздухопловна правила и прописи која се односе на дужности имаоца дозволе ваздухопловног диспечера.
2. Опште познавање ваздухоплова
- принципи рада мотора, система и инструмената ваздухоплова; - оперативна ограничења ваздухоплова и мотора; - Минимална листа опреме ваздухоплова (MEL).
3. Прорачун перформанси лета, процедуре планирања лета и утовара терета
- утицај утовара и расподеле тежина на перформансе и летне карактеристике ваздухоплова; прорачун масе и положаја тежишта ваздухоплова; - оперативно планирање лета, потрошње горива и прорачун дужине трајања лета; процедуре за избор алтернативног аеродрома; контрола параметара крстарења; коришћење ваздухоплова на летовима са повећаним долета; - попуњавање ICAO плана лета; - основни принципи програмских пакета за израду оперативног плана лета.
4. Људске могућности
- људске могућности које одговарају дужностима ваздухопловног диспечера.
5. Метеорологија
- ваздухопловна метеорологија; расподела система притиска; структура фронтова, порекло и карактеристике значајних временских појава које утичу на услове у току полетања, крстарења и слетања ваздухоплова; - анализа и практична примена ваздухопловних метеоролошких извештаја, карти и прогноза; метеоролошки кодови и скраћенице; примена и начин прибављања метеоролошких информација.
6. Навигација
- принципи ваздухопловне навигације са практичном применом на инструментално летење.

7. Оперативне процедуре
<ul style="list-style-type: none"> - употреба ваздухопловне документације; - оперативне процедуре у случају превоза опасног терета; - процедуре које се односе на удесе и незгоде; процедуре у случајевима опасности; - процедуре у случајевима угрожавања безбедности (насиље, отмица, и сл.).
8. Теорија летења
<ul style="list-style-type: none"> - теорија летења у зависности од категорије ваздухоплова.
9. Радио комуникација
<ul style="list-style-type: none"> - процедуре радио комуникације са ваздухопловом и одговарајућом земаљском радио-станицом.

Практична обука за стицање дозволе ваздухопловног диспечера састоји се у извођењу одређеног броја часова практичне наставе, при чему су детаљи програма практичне обуке дати у Приручнику за обуку ваздухопловних диспечера (*ICAO* Документ број 7192-AN/857), Део *D3* који се непосредно примењује и доступан је путем интернет странице Међународне организације цивилног ваздухопловства (*ICAO*).

**ИЗГЛЕД И САДРЖАЈ ОБРАСЦА ПОТВРДЕ О ПРАВУ НА ОБУЧАВАЊЕ
ВАЗДУХОПЛОВНИХ ДИСПЕЧЕРА**

**Назив ваздухопловне власти и лого
(на српском и на енглеском језику)**

На основу Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10 и 57/11) и доле назначених услова, Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије издаје

Pursuant to Air Transport Law („Official Gazette of the Republic of Serbia”, No. 73/10 and 57/11) and subject to the conditions specified below, the Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia hereby issues

**ПОТВРДУ О ПРАВУ НА ОБУЧАВАЊЕ
ЦЕНТРА ЗА ОБУКУ
APPROVED TRAINING ORGANISATION
CERTIFICATE**

SRB / АТО – _ _ _ _

Назив центра за обуку
Name of the Training Organization

Седиште центра за обуку
Address of the Training Organization

којом стиче својство одобреног центра за обуку у складу са Правилником о дозволама и центрима за обуку ваздухопловних диспечера и којом се овлашћује за спровођење обуке за стицање:
that empowers training organization as approved training organization according the Regulation on licencing for flight dispatcher personnel and training organization with privilege to provide training course for:

- **дозволе ваздухопловног диспечера**
flight dispatcher licence

Ова потврда важи до _____ године, осим уколико се не суспендује или стави ван снаге.
This certificate shall remain valid until _____, unless the certificate has been suspended or revoked.

Датум издавања:
Date of issue:

Потпис:
Signed:

Директор
Директората цивилног ваздухопловства
*Director of
Civil Aviation Directorate*

ИЗГЛЕД И САДРЖАЈ ОБРАСЦА ДОЗВОЛЕ ВАЗДУХОПЛОВНОГ ДИСПЕЧЕРА

**Назив ваздухопловне власти
и лого
(на српском и на енглеском језику)**

**ДОЗВОЛА
ВАЗДУХОПЛОВНОГ ДИСПЕЧЕРА
FLIGHT DISPATCHER LICENCE**

Издата у сагласности са ICAO стандардима
Issued in accordance with ICAO standards

I Држава издавања: Република Србија
State of issue: Republic of Serbia

III Број: SRB -
Number:

**IV Презиме и име
имаоца:**
*Full name
of holder:*

IVa) Датум рођења:
Date of birth:

XIV Место рођења:
Place of birth:

V Адреса:
Address:

VI Држављанство:
Nationality:

VII Потпис имаоца:
Signature of holder:

VIII Издавалац дозволе: ДЦВ РС
Issuing Authority: CAD RS

X/XI Потпис овлашћеног лица и печат издаваоца дозволе:
Signature of issuing officer and stamp of issuing Authority:

IX Датум издавања:
Date of issue:

IX Важење дозволе:*Licence validity:*

Од <i>From</i>	До <i>To</i>	Потпис овлашћеног лица и печат <i>Signature of issuing officer and stamp of issuing Authority</i>

XIII Напомене:*Remarks:*

НАМЕРНО ОСТАВЉЕНО ПРАЗНО
INTENTIONALLY LEFT BLANK